

Erfgoedrapport Breda 312

Breda

Fatimastraat 144

Gemeente Breda

Inventariserend veldonderzoek door middel van
proefsleuven

drs. Joeske Nollen
G.P.A.M. Nieuwlaat BA MSc

Gemeente Breda

COLOFON

Titel: Breda Fatimastraat 144 (IVO-P)

Erfgoedrapport Breda 312

Auteur(s): drs. J.H. Nollen (Senior KNA Archeoloog), G.P.A.M. Nieuwlaat BA Msc (archeoloog)

Eindredactie en autorisatie: drs. F.J.C. Peters

Veldwerk en uitwerking: drs. J.H. Nollen (Senior KNA Archeoloog), A.S. Schut, G.P.A.M. Nieuwlaat BA Msc (archeoloog), J.S. Harmanus, P. Mackenbach (metaaldetectie)

Materiaal- en conserveringsspecialisten:

drs. J.H. Nollen (Senior KNA Specialist Materialen), drs. F.J.C. Peters (Senior KNA Specialist Materialen).

Status rapport: definitief

Vrijgave: 06-10-2020

ISSN: 2210-9552

© Gemeente Breda, 2020

Gemeente Breda

Ruimtelijk Economisch Domein

Afdeling Ruimte en Vastgoedontwikkeling

Team Erfgoed

Postbus 90156

4800 RH Breda

Breda

Fatimastraat 144

Inventariserend
veldonderzoek
door middel van
proefsleuven

Samenvatting

In opdracht van Aannemersbedrijf Segeren heeft team Erfgoed van de gemeente Breda een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op 02-10-2018 op een perceel aan de Fatimastraat te Breda. Aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van een aantal woningen waarbij bodem-verstorende werkzaamheden plaatsvinden.

De vraagstelling van dit onderzoek betreft het toetsen van de archeologische verwachting zoals verwoord in het PvE. Het veldonderzoek richt zich op het opsporen van alle vindplaatsen en vondstcomplexen die in het plangebied aanwezig kunnen zijn. Tijdens het onderzoek zijn drie werkputten aangelegd. Er is besloten tot een uitbreiding van werkput 3 omdat er in deze werkput enkele greppels, een paalspoor en een afvalkuil met aardewerk is aangetroffen. Uit het onderzoek is gebleken dat het archeologisch niveau in werkput 1 direct onder een verstoord pakket (veroorzaakt door bebouwing) lag. Hierin tekenden zich enkele sporen af die recent van aard waren en mogelijk met de sloop van de bebouwing te maken hebben. In werkput 2 zijn spitsporen en een paalkuil aangetroffen. In werkput 2 was nog een esdek aanwezig dat de C-horizont heeft afgedekt. Ook in werkput 3 was nog een esdek aanwezig. In deze put werden naast een aantal spitsporen en mollengangen nog vier sporen gevonden die mogelijk dateren in de 16e eeuw. Het waren, een paalspoor, een afvalkuil en twee greppels. In de afvalkuil was veel aardewerk, bouw materiaal en wat metaal aanwezig, waardoor de kuil gedateerd kon worden tussen 1515 en 1575.

Inhoudsopgave

1 inleiding-	11
2 ligging en aard van het terrein-	13
3 landschappelijke gegevens en historische context-	15
4 archeologische achtergronden-	19
5 doelstelling-	21
6 werkwijze-	23
7 resultaten-	25
8 conclusie-	33
9 waardering en aanbeveling-	39
10 literatuur en afbeeldingen-	41
Bijlage 1: onderzoeksthema's en vraagstellingen	
Bijlage 2: periodentabel	
Bijlage 3: sporenlijst	
Bijlage 4: vondstenlijst	
Bijlage 5: aardewerkdeterminatielijst	
Bijlage 6: allesporenkaarten	

1

INLEIDING

In opdracht van Aannemersbedrijf Segeren heeft team Erfgoed van de gemeente Breda een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd op 02-10-2018 op een perceel aan de Fatimastraat te Breda. Aanleiding voor het onderzoek is de geplande bouw van een aantal woningen waarbij bodemverstorende werkzaamheden plaatsvinden.

Het doel van het IVO-P is op een snelle en betrouwbare wijze inzicht te verschaffen in de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied. Daarbij dient voldoende inzicht te worden gegeven in de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de mogelijk aanwezige bewoningssporen op de betreffende locatie teneinde tot een waardestelling te kunnen komen. Belangrijk is dat op basis van het inventariserende veldonderzoek een beslissing kan worden genomen of verder (voor) onderzoek op het terrein noodzakelijk en verantwoord is. Het veldwerk is uitgevoerd conform BRL 4000, protocol 4003 versie 4.1 en het Programma van Eisen (PvE) 2018-24 opgesteld door F.J.C. Peters, senior KNA-archeoloog en M.L. Craane, KNA-archeoloog van de gemeente Breda.¹

Administratieve gegevens

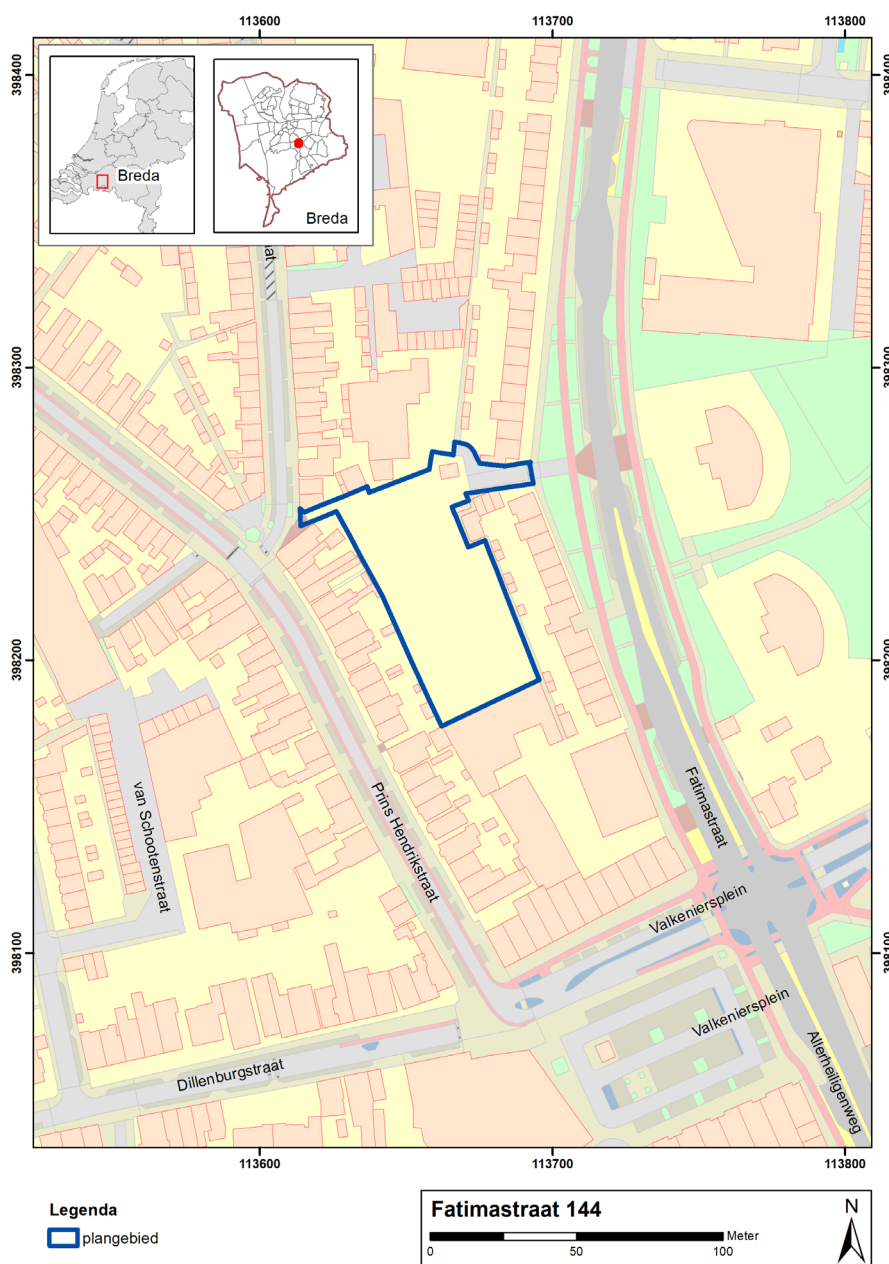
<i>Provincie</i>	Noord-Brabant
<i>Gemeente</i>	Breda
<i>Plaats</i>	Breda
<i>Toponiem</i>	Fatimastraat 144
<i>BR-code</i>	BR-532-18
<i>Onderzoeksmeldingsnummer</i>	4638696100
<i>Hoekcoördinaten RDN</i>	113.613 / 398.251 , 113.692 / 398.268 113.662 / 398.177 , 113.695 / 398.193
<i>Kaartblad</i>	50 B
<i>Uitvoeringsperiode</i>	02-10-2018
<i>Opdrachtgever</i>	Aannemersbedrijf Segeren
<i>Uitvoerder</i>	Gemeente Breda, team Erfgoed
<i>Project team</i>	drs. J.H. Nollen (Senior KNA Archeoloog), A.S. Schut, G.P.A.M. Nieuwlaat BA Msc (archeoloog), J.S. Harmanus, P. Mackenbach (metaaldetectie)
<i>Bevoegd gezag (BG)</i>	Gemeente Breda
<i>Contactpersoon BG</i>	drs. F.J.C. Peters
<i>Beheer en plaats documentatie</i>	Archeologisch depot gemeente Breda

1. Craane en Peters 2018

2

LIGGING EN AARD VAN HET TERREIN

Het plangebied is gelegen ten zuiden van het centrum van Breda en net ten oosten van Ginneken. Het plangebied is verspreid over twee percelen, met perceelnummers 9002 en 9003. Het plangebied wordt aan alle zijden begrensd door perceelsgrenzen. Het totale oppervlak van het plangebied bedraagt 3527 vierkante meter, waarvan 792 vierkante meter wordt bebouwd volgens de bouwplannen. Bij aanvang van het IVO-P was het plangebied een braakliggend terrein.

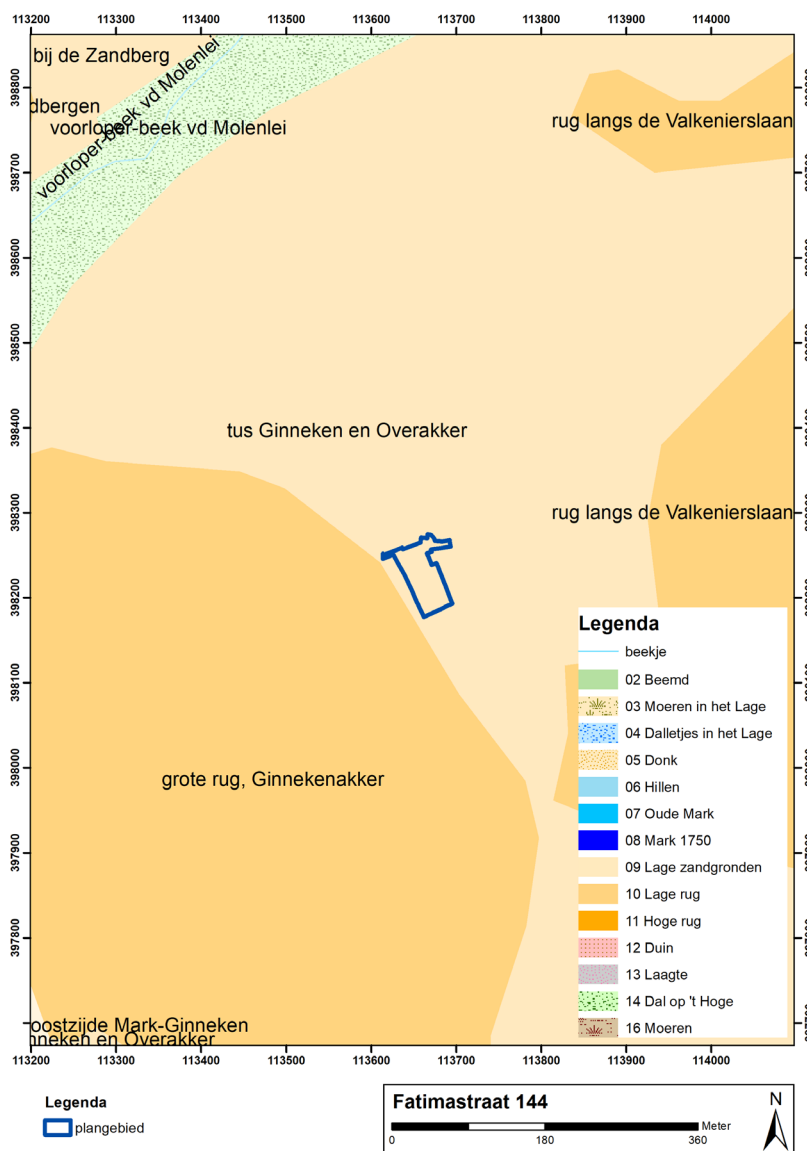

Afb. 1.
**Plangebied Fatimastraat
144 op topografische
ondergrond.**

3

LANDSCHAPPELIJKE GEGEVENS EN HISTORISCHE CONTEXT

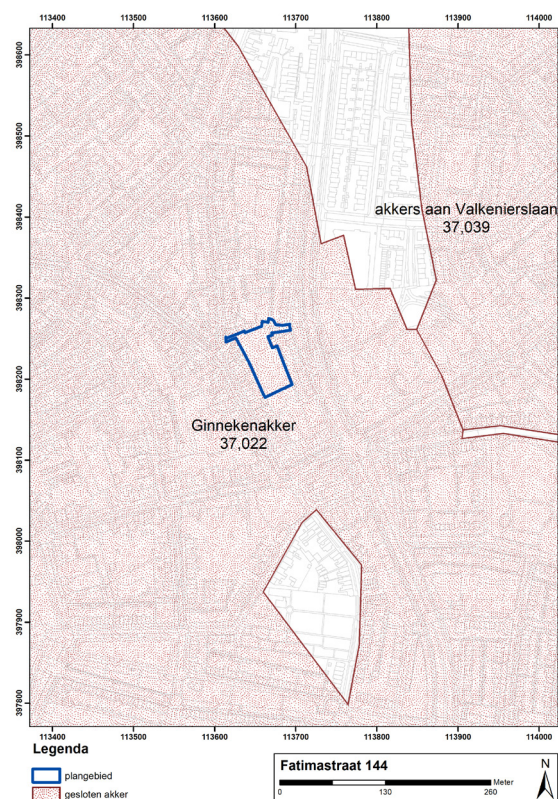
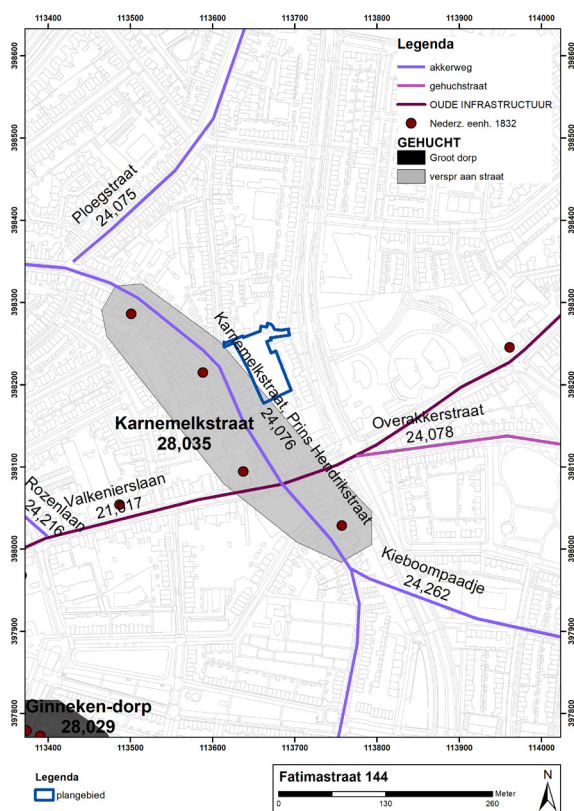
Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom van de gemeente Breda is het plangebied niet gekarteerd op de geomorfologische kaart, de bodemkaart en de grondwatertrappenkaart. Leenders (2006) heeft het fysisch landschap van het plangebied wel gekarteerd en situeert het op de lage dekzandrug tussen Ginneken en Overakker. De hoger gelegen delen van het landschap, waartoe ook de lage dekzandruggen behoren, werden in het verleden vaak eerder bewoond dan de lager gelegen delen omdat de hoger gelegen delen minder snel te maken kregen met wateroverlast en dus geschikter waren voor bewoning of ontginning.

Afb. 2.
Fysisch landschap volgens
Leenders (2006) in de
omgeving van het plan-
gebied.

Het plangebied is gelegen ter hoogte van het middeleeuwse akkercomplex Ginnekenakker. Dit zou kunnen betekenen dat er in de bodem sprake is van een middeleeuwse akkerlaag. Deze laag heeft mogelijk oudere archeologische sporen afgedekt en op die manier beschermd tegen recente verstoringen. De zuidwestelijke hoek van het plangebied is gelegen ter hoogte van het gehucht Karnemelkstraat.

Afb. 3.
Links plangebied ge-
projecteerd op thema
infrastructuur en neder-
zettingen en rechts op
thema akker en beemden
volgens Leenders (2006).

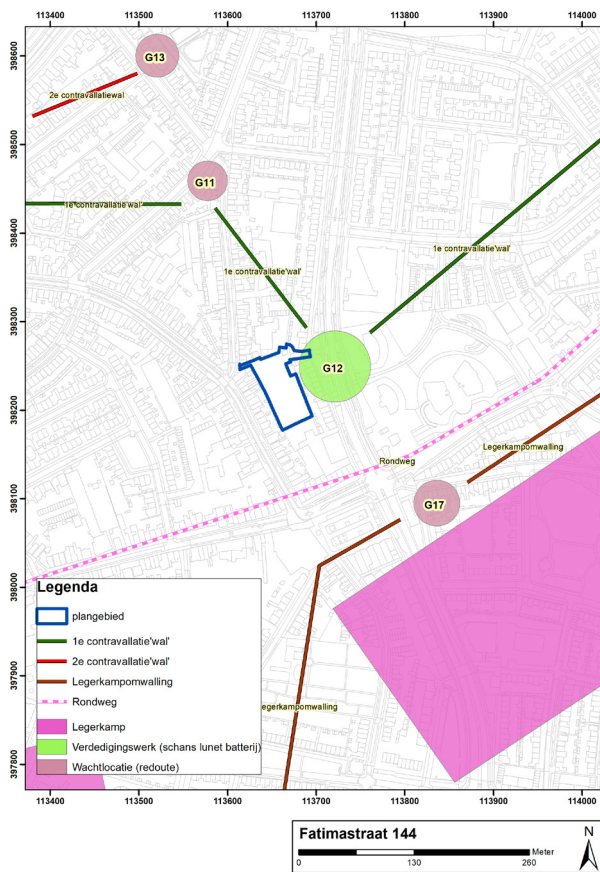

Dit gehucht bestond uit verspreide bewoning langs de Karnemelkstraat, de huidige Prins Hendrikstraat. Deze straten maakten onderdeel uit van de Maastrichtse Baan; de route naar Maastricht vanaf de brug bij de Zandbergen (afb. 3).

Op de kadastrale minuut uit 1824 is in het plangebied geen bebouwing aanwezig. Het plangebied is gelegen op het terrein van Villa Groenewoud. Dit hotel, gesticht in de vroege negentiende eeuw, was omgeven door dennenbosjes en was een complex van enkele hectare groot. Leenders (2006) heeft geen bestuurlijke en militaire elementen en bos en heide in het plangebied gekarteerd.

Rooze en Eimmermann (2004) situeren een schans uit het beleg van Breda door Spinola 1624-25. Ook de 1e circumvallatiwal uit dit beleg was nabij het plangebied gesitueerd (afb. 4).

Op circa 100 m ten oosten van het plangebied liep tijdens de Tweede Wereldoorlog een aantal prikkeldraadversperringen. Er hebben zich daarom mogelijk tijdens de Tweede Wereldoorlog gevechtshandelingen afgespeeld ter hoogte van het plangebied.

Afb. 4.
Links plangebied ge-
projecteerd op beleg
van Breda door Spinola
(Rooze en Eimmermann)
en rechts op kadastrale
minuutplan 1824.

4

ARCHEOLOGISCHE ACHTERGRONDEN

In het plangebied zijn voor zover bekend nog geen archeologische onderzoeken uitgevoerd. In afbeelding 5 is te zien dat er in de omgeving van het plangebied wel een aantal onderzoeken is uitgevoerd. Op circa 100 m ten noordoosten van het plangebied is een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd (onderzoeksmelding 46345) voor een plangebied aan de Groene Woud 2. Het booronderzoek heeft aangetoond dat de bodem tot minstens 70 cm beneden maaiveld was verstoord. Derhalve is er geen vervolgonderzoek geadviseerd. Op circa 350 m ten noordoosten van het plangebied is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Viveslaan 1 (onderzoeksmelding 31790; BR-202-08). Daarbij zijn slechts enkele archeologische sporen aangetroffen. Voor een plangebied aan de Erasmusweg 28-30, op 500 m ten noordoosten van het plangebied is een bureauonderzoek en proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (onderzoeksmelding 58733, 59607; BR-373-13). Daarbij zijn alleen recente verstoringen aangetroffen. Bij een archeologisch onderzoek uitgevoerd aan de Taxandrialaan op circa 250 meter ten noordwesten van het plangebied (onderzoeksmelding 28186; BR-166-08) zijn restanten van Huis Cranendonck en de linies uit de Tachtigjarige oorlog aangetroffen. Op circa 250 m ten noorden van het plangebied is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ter hoogte van Ginneken Tuin (onderzoeksmelding 4584199100, BR-503-18). Daarbij is geen archeologische vindplaats aangetroffen. Op 350 m ten zuidwesten van het plangebied zijn tijdens een proefsleuvenonderzoek en een archeologische opgraving aan de Viandenlaan (onderzoeksmeldingen 36932 & 58226; BR-239-09/13) laatmiddeleeuwse sporen en sporen van de pastorie die in 1608 is gebouwd, aangetroffen. In kaartbijlage 3 staat het resultaat van de eerste werkputten die zijn aangelegd samen met de proefsleuven van het onderzoek van 2009 weergegeven. Op circa 250 ten zuidoosten van het plangebied is aan de Schoolakkerstraat in 2007 en 2008 een Inventariserend veldonderzoek door middel van Proefsleuven en een opgraving uitgevoerd (ARCHIS-onderzoeksmeldingen 23907 en 28855, BR-179-07/08). Hierbij is bewoning uit de 11e /12e eeuw aangetroffen (huisplaats en waterput). Op circa 500 m ten noordwesten van het plangebied zijn bij een proefsleuvenonderzoek dat is uitgevoerd aan de Prins Hendrikstraat 21 (onderzoeksmelding 16366; BR-118-06) sporen aangetroffen van negentiende-eeuwse bebouwing.

5

DOELSTELLING

5.1 Doelstelling

Het inventariserende veldonderzoek heeft tot doel op een snelle, maar betrouwbare wijze inzicht te verschaffen in de aanwezigheid van archeologische relictten in het plangebied door middel van proefsleuven. Daarbij dient voldoende inzicht te worden gegeven in de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de mogelijk aanwezige bewoningssporen op de betreffende locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) teneinde tot een waardestelling te kunnen komen.

5.2 Vraagstelling

De vraagstelling van dit onderzoek betreft het toetsen van de archeologische verwachting zoals verwoord in het PvE. Het veldonderzoek richt zich op het opsporen van alle vindplaatsen en vondstcomplexen die in het plangebied aanwezig kunnen zijn. In het PvE zijn de volgende gebiedsspecifieke onderzoeksvragen geformuleerd om deze vraagstelling te kunnen beantwoorden.

- Zijn er sporen van het gehucht Karnemelkstraat aanwezig in het plangebied?
- Zijn er aanwijzingen voor activiteiten uit de Tachtigjarige oorlog? Zijn er sporen van een legerkamp, of omwalling?
- Wat is de aard, datering, omvang en kwaliteit van de aangetroffen vindplaats(en)?
- Wat is de locatie van de aangetroffen vindplaats(en), zowel horizontaal als verticaal)?
- Wat kan er gezegd worden over de bodemkundige gaafheid van de bodem in het plangebied?
- Kunnen de aangetroffen sporen in een groter kader worden geplaatst (zie ook de vragen hieronder die zijn voortgekomen uit de onderzoeken van Breda-West)?
- Wat is de synergie met eerder onderzoek?
- Hoe is de bodemopbouw en de fysische geografie in het gebied (tevens eventueel door middel van boringen in kaart te brengen)?
- Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?
- Zijn er sporen uit het neolithicum, de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd aanwezig?
- Zijn er sporen van ontginning aanwezig?
- Is er sprake van een esdek en wat is de ontwikkeling en datering hiervan?

- Zijn er sporen die wijzen op middeleeuwse oorsprong van de bewoning?
- Zijn er sporen van oudere infrastructuur aanwezig?
- Is er bebouwing aanwezig?
- Zijn er nog andere (bewonings)sporen?
- Wat is de waarde van de aangetroffen sporen?

Naast deze gebiedsspecifieke onderzoeksvragen wordt er in het PvE ook nog een aantal onderzoeksthema's en vraagstellingen vermeld die vanuit het totale archeologisch onderzoek in Breda-West zijn vertaald. In dit rapport staan deze weergegeven in bijlage 1. **Er zijn hieruit geen vragen geselecteerd, die op basis van de resultaten van het IVO-P beantwoord kunnen worden.**

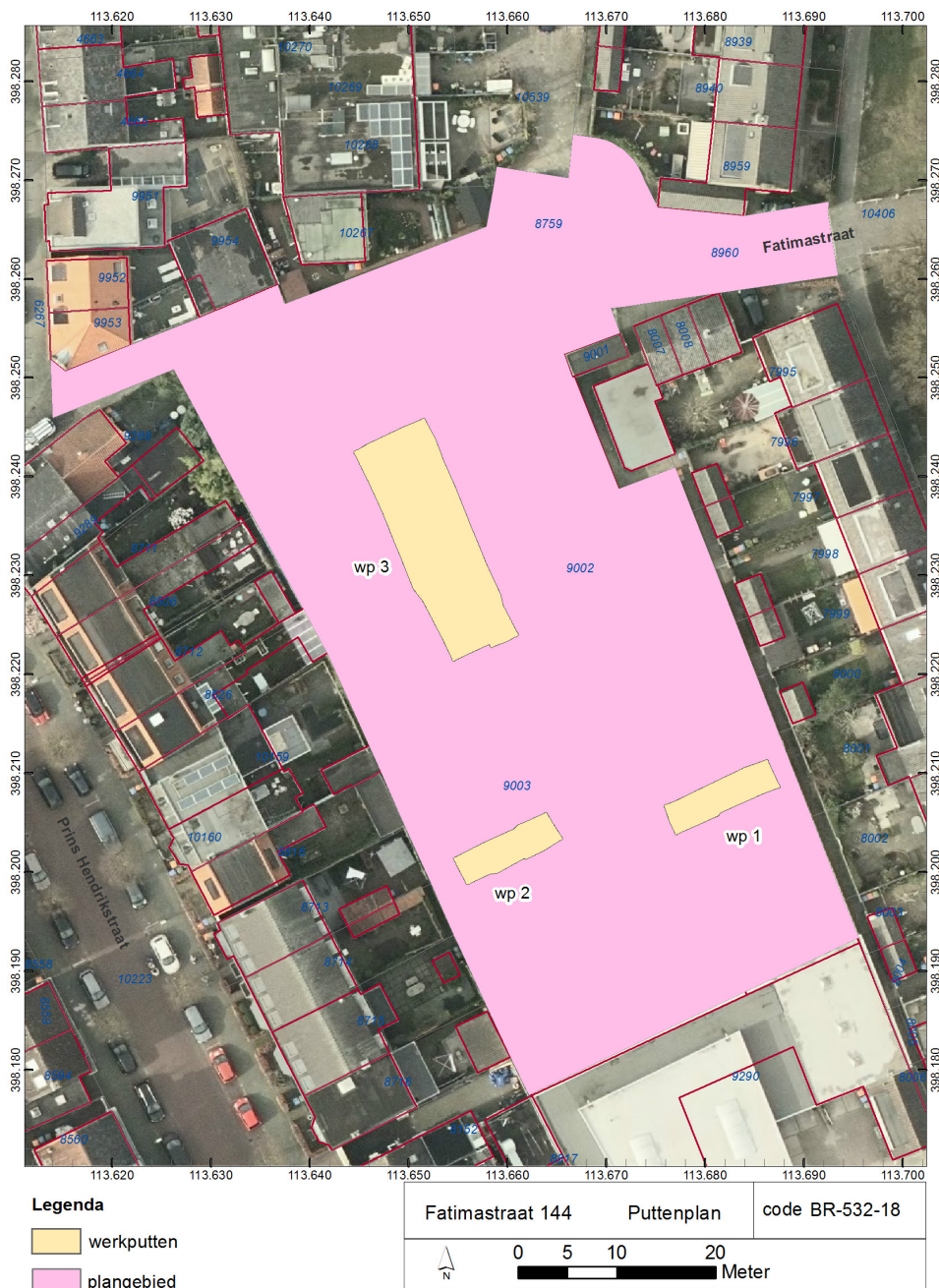
6

WERKWIJZE

Op een groot deel van het plangebied heeft een fabriekshal gestaan die in 2013 is afgebrand en gesloopt behalve de betonnen vloer. Voorafgaand aan het onderzoek is rondom de geplande proefsleuven een ruime hoeveelheid van deze betonnen vloer verwijderd.

Tijdens het onderzoek zijn drie werkputten aangelegd. Werkput 1 en 2 hadden een afmeting van tien bij drie meter. De geplande afmeting van werkput 3 was 20 bij drie meter. Er is besloten tot een uitbreiding van werkput 3 omdat er in deze werkput enkele greppels, een paalspoor en een afvalkuil met aardewerk is aangetroffen. Rondom de geplande werkput drie was voor aanvang van het onderzoek door de opdrachtgever de betonnen fundering verwijderd. Omdat de fundering ruim rondom de geplande werkput 3 was verwijderd was het mogelijk om een uitbreiding te realiseren ten westen van werkput 3. Werkput 3 kreeg daardoor een oppervlakte van 181 m². De totale oppervlakte van de drie proefsleuven was ongeveer 250 vierkante meter. In het PvE was de mogelijkheid opgenomen om 100 m² uit te breiden. Er is dus 30 m² meer aangelegd dan voorzien in het PvE. Deze afwijking is telefonisch overlegd met en akkoord bevonden door het bevoegd gezag F.J.C. Peters.

Bij de aanleg van de werkputten is de bovengrond afgegraven tot op het niveau waar de grondsporen goed leesbaar waren. Het vlak is aangelegd met behulp van een graafmachine met gladde bak. De vlakken zijn gefotografeerd en vervolgens ingemeten met de *robotic total station*. De vlakhoogtes en maaiveldhoogtes zijn om de vijf meter gemeten. Alle sporen zijn gecoupeerd, en de archeologisch relevante sporen zijn afgewerkt. Om de tien meter zijn de profielen met een breedte van één meter gedocumenteerd. Het meetsysteem is via hoofdmeetpunten binnen het plangebied nauwkeurig gekoppeld aan het Rijksdriehoeksnet. De hoofdmeetpunten werden ingemeten door landmeters van de gemeente Breda. Het IVO-P is uitgevoerd conform BRL 4000, protocol BRL 4003 versie 4.1 en het PvE 2014-24.

Afb. 6.
Plangebied Fatimastraat
144 met de locatie van de
werkputten op de huidige
kadastrale kaart.

7.1 Ondergrond en stratigrafie

De bodemopbouw verschilt tussen de drie werkputten. In werkput 1 bestaat de bodemopbouw, van onder naar boven bekeken, uit schoon dekzand (S 950, wit geel matig lemig zand, C-horizont) met direct daarop een verstoorde laag (S 999, bruingrijs matig lemig zand met baksteenpuin). Deze verstoorde laag houdt waarschijnlijk verband met de betonnen vloer of het verwijderen hiervan. De top van het dekzand ligt op ongeveer 3,40 meter boven NAP, dat is vijf tot 30 centimeter onder het maaiveld (betonnen vloer niet meegerekend).

Werkput 2 heeft een beter bewaard bodemprofiel met achtereenvolgens, van onder naar boven gezien, het dekzand (S 950, C-horizont) waarop een esdek (S 990, bruingrijs matig lemig zand, A-horizont) ligt welke wordt afgedekt door de moderne bouwvoor (S 999). Aan de westelijke rand van de werkput is spitsporenzone S 007 zichtbaar tussen het dekzand en het esdek. De top van het dekzand is zichtbaar op 3,14 meter boven NAP. De spitsporenbaan heeft de bovenkant van het dekzand verrommeld, hier ligt het onverstoorde dekzand op 2,97 meter boven NAP. Dit komt overeen met respectievelijk 70 en 82 centimeter onder het maaiveld (zonder betonnen vloer).

In werkput 3 zijn verschillende bodemprofielen zichtbaar. In het zuiden bestaat de bodemopbouw uit een C-horizont (S 950, dekzand) met daarboven een omge-

Afb. 7.
Bodemprofiel in werkput 3. Van onder naar boven zijn het dekzand (S 950) een verploegde podzolbodem (S991), recentere akkerlaag (S 990) en de moderne verstoring (S 999) zichtbaar.

ploegde podzol en akkerlaag (S 991, donkerbruin iets grijs gemengd matig lemig zand, Ap-horizont) waarop de akkerlaag (S 990, A-horizont) ligt. Dit wordt afgedekt door een verstoorde laag (S 999). In het midden van de werkput is de verploegde laag niet meer zichtbaar, maar ligt hier een oudere akkerlaag (S 992, bruin grijs iets geel gevlekt matig lemig zand met houtskoolspikkels, A-horizont). In het noordelijk uiteinde van werkput 3 is de bodemopbouw gelijk aan de bodem in werkput 2, met dekzand (S 950, C-horizont) dat wordt afgedekt door een esdek (S 990, A-horizont) waarop de verstoorde laag (S 999) ligt. De top van het dekzand ligt in het zuiden en noorden op ongeveer 3,15 meter boven NAP met in het midden een lichte daling naar 3,07 meter boven NAP. Dit komt overeen met 40 centimeter onder het maaiveld in het zuiden, 55 centimeter in het midden en 50 centimeter onder het maaiveld in het noordelijk deel van de werkput.

7.2 Sporen en structuren

Er zijn zestien spoornummers uitgedeeld tijdens het onderzoek. Hiervan zijn drie spoornummers vervolgens weer afgeschreven omdat het natuurlijke sporen bleken te zijn (S 008, S 009, S 011), een spoor was recent van oorsprong (S 006) en er zijn vier losse spitsporen of zones van spitsporen ingemeten (S 003, S 004, S 007, S 015). De overige sporen bestaan uit kuilen (S 001, S 002), paalkuilen (S 005, S 010, S 014), twee greppels (S 013, S 016) en een afvalkuil (S 012).

Kuilen en afvalkuil

In werkput 1 zijn twee kuilen gevonden. Deze kuilen hadden beide een diameter van 38 centimeter en waren opgevuld met grijs geel gevlekt matig lemig zand. S 001 was 13 centimeter diep en S 002 was 22 centimeter diep. In S 001 is een ijzeren spijker gevonden. In de andere kuil is alleen een kiezel gevonden. Deze kuilen waren niet nader te dateren. Door de scherpe aftekening van de sporen en de vlekkerigheid van de vulling is het waarschijnlijk dat deze kuilen recent zijn.

Afb. 8.
Doorsnede door afvalkuil (S 012) met in de rechteronderhoek een fragment van een steengoed kan.

Een vierkante kuil (S 012) met een doorsnede van ongeveer 90 centimeter en een diepte van 44 centimeter is gebruikt als afvalkuil. De onderkant van de kuil ligt op 2.53 + NAP. In twee vullingen zijn zeer veel vondsten aangetroffen. Naast een grote hoeveelheid aardewerk zijn er ook veel spijkers, metaalslakken en fragmenten bouw materiaal in aangetroffen. Uit het schervenmateriaal konden vijf archeologisch complete objecten worden gereconstrueerd. Hierover meer in de volgende paragraaf. De kuil is, op basis van het vondstmateriaal, gedateerd tussen 1525 en 1575.

Het plangebied is gelegen ter hoogte van het gehucht Karnemelkstraat. Dit gehucht bestond uit verspreide bewoning langs de Karnemelkstraat, de huidige Prins Hendrikstraat. De historisch bekende bebouwing ter hoogte van het plangebied liggen allen ten westen van de Karnemelkstraat, ten zuiden van het plangebied ligt wel een gebouw aan de oostzijde van de Karnemelkstraat (afb. 3). Waarschijnlijk horen de afvalkuil, de paalkuil en eventueel de greppels bij een erf dat hier heeft gelegen, mogelijk stond de bijbehorende bebouwing wel aan de karnemelkstraat. Bij meerdere onderzoeken rondom het centrum van Breda (Eikberg, Digit parc) blijkt dat de locatie van de bebouwing na de tachtigjarige oorlog veranderd, vaak heeft dat er mee te maken dat er tijdens de oorlog veel gebouwen werden verlaten en verwoest omdat er bijvoorbeeld een schootsveld moest worden vrijgemaakt.² Het plangebied ligt ook tussen en nabij verschillende militaire structuren uit de tachtigjarige oorlog zoals een legerkamp en linies. Vermoedelijk is ook het erf waartoe de greppels en de kuil konden worden gerekend verlaten in de tachtig jarige oorlog en is daarna de bewoning op een andere locatie langs de Karnemelkstraat gesitueerd.

Greppels

Twee greppels zijn aangetroffen in werkput 3. De greppel S 013 lag aan de noordzijde van werkput 3 en was noordoost-zuidwest georiënteerd. De greppel eindigde aan de westzijde. De greppel was in het vlak nog 140 centimeter breed en 22 centimeter diep. De onderkant van de greppel lag op 2.93 + NAP. De greppel was opgevuld met donkerbruin zwart gevlekt matig lemig zand. In de vulling van de greppel lijken delen van een verspitte podzolbodem te zitten (afb. 9). De greppel

Afb. 9.
Links doorsnede door
greppel S 016 rechts door
S 013 in het profiel.

2 Nes, E de 2019 blz. 116, Dysselinck, T 2011

werd afgedekt door een opgebrachte akkerlaag (S 990). De podzolbodem die verspit in de greppel is aangetroffen was in het bodemprofiel niet meer aanwezig. In de greppel is een fragment van een roodbakkende vergiet gevonden. Deze scherf is gedateerd in de nieuwe tijd A tot en met nieuwe tijd B.

De andere greppel S 016 lag tegen de uiterste westgrens van werkput 3 aan. Deze greppel kon daardoor maar gedeeltelijk worden onderzocht. De greppel was minimaal 50 centimeter breed en minimaal 22 centimeter diep, het diepste punt van de greppel lag op 2.61 m + NAP. De greppel was opgevuld met donkerbruin geel gevlekt matig lemig zand met houtskoolspikkels (afb. 9). De greppel was noordwest-zuidoost georiënteerd en lag dus haaks op de greppel S 013. Waarschijnlijk hebben deze greppels gelijktijdig gefunctioneerd.

De oriëntatie van de greppels is hetzelfde als de oriëntering van de bekende percelering van de kadastrale minuutplan van 1824 (afb. 4). De greppels liggen echter niet op dezelfde locatie als perceelscheidingen uit die tijd. De oriëntering parallel aan en haaks op de Karnemelkstraat kan dus ook verder terug gaan.

Paalkuilen

Er zijn drie paalsporen gevonden (S 005, 010 en 014). Het paalspoor S 005 lag in werkput 1 en was waarschijnlijk recent. Het spoor tekende zeer sterk af in bodem en was opgevuld met donkerbruin geel gevlekt matig lemig zand. De vulling lijkt

Afb. 10.
Links doorsnede door
paalspoor S 005, midden
S 014 en rechts S 010.

veel op de vulling van de 'recente' kuilen (S 001 en 002) die in dezelfde werkput zijn aangetroffen. In S 005 zijn een fragment van een glazen flesje en een stukje steenkool gevonden. Het glas is gedateerd in de nieuwe tijd.

In werkput 2 is in profiel 2 een ouder paalspoor aangetroffen, dit had een doorsnede van 18 centimeter en was gevuld met lichtbruin geel gemengd matig lemig zand. Dit paalspoor werd afgedekt door S 990 (akkerlaag).

Het derde paalspoor (S 010) lag in werkput 3 en was waarschijnlijk ook ouder. Het paalspoor had een diameter van 46 centimeter en was opgevuld met bruingrijs geel gevlekt matig lemig zand met houtskoolbrokken. Mogelijk is dit spoor gelijktijdig geweest met de kuil S 012. Door gebrek aan vondstmateriaal in S 014 en 010 konden deze niet gedateerd worden. De sporen 010 en 014 lijken op basis van de vulling ouder te zijn dan S 005.

7.3 Vondsten

Tijdens het archeologisch onderzoek zijn er 10 vondstnummers uitgedeeld aan in totaal 275 (13384 gr) fragmenten bouwmetaal, aardewerk, glas, metaal, metaalslak, steen en houtskoolmonsters. Vier vondstnummers zijn gegeven aan verschillende houtskoolmonsters uit de afvalkuil S 012 (BR-532-18.005MHK, BR-532-18.006HK, BR-532-18.008HK, BR-532-18.008MHK) met in totaal 1808 gr. De meeste vondsten zijn afkomstig uit de afvalkuil S 012, verder zijn er ook vondsten verzameld uit S 001, 002, 005, 013 en uit de akkerlaag S 990.

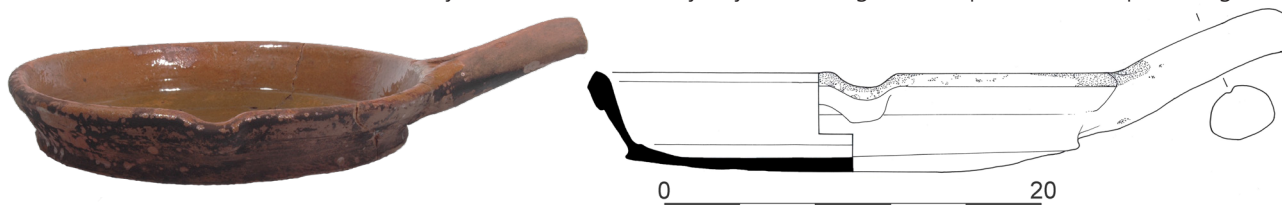
Aardewerk

Er zijn in totaal 224 fragmenten aardewerk (9304,4) verzameld tijdens het onderzoek dat is 81 procent van het totale aantal fragmenten binnen het vondstenspectrum. Een aantal scherven bleek aan elkaar te passen en daarom is er bij de uitwerking van het aardewerk (en in de aardewerklijst) sprake van andere aantallen.

Er is één sterk verveerd wandfragment prehistorisch handgevormd aardewerk aangetroffen in de afvalkuil S 012, de rest van het aardewerk uit de kuil was te dateren in de nieuwe tijd A. Vermoedelijk is deze scherv door opspit in de kuil terecht gekomen.

Het merendeel van het aardewerk betreft roodbakkerd aardewerk (8900 gr, 95 procent van het totaal gewicht aardewerk). Er zijn fragmenten gevonden van kommen, grapes, kannen, pispotten, bloembakken en een vergiet. Het aangetroffen roodbakkerd aardewerk wordt gedateerd in de nieuwe tijd A tot en met de nieuwe tijd C. In de afvalkuil zijn vijf archeologisch complete voorwerpen aange-

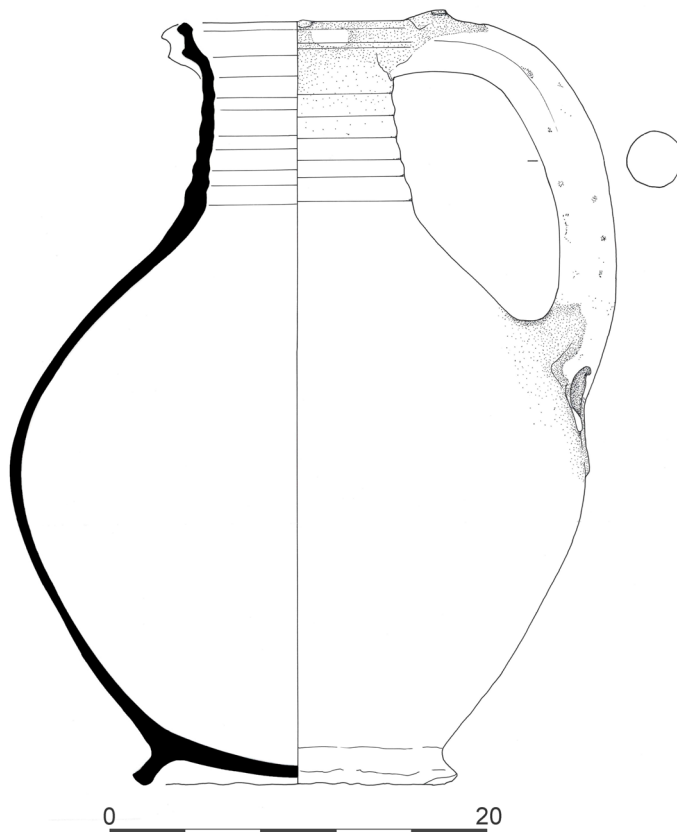
Afb. 11.
Foto en tekening van
Bakpan AW5190

troffen. Een daarvan was een bakpan (AW5190) van roodbakkerd aardewerk. Deze bakpan heeft een toegeknepen steel, een schenkclip en een bol standvlak (afb. 11). De bakpan is aan de binnenzijde volledig voorzien van loodglazuur en op de rand spaarzaam geglazuurd. Aan de buitenkant was aankoesel te zien.

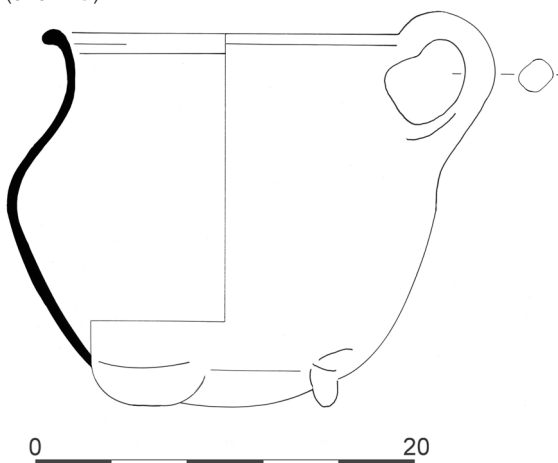
Afb. 12.
Detailfoto van de drie
indrukken (driepas) op de
kan AW5200.

Afb. 13.
Foto en tekening van kan
AW5200.

Een tweede voorwerp is een grote kan van roodbakkend aardewerk (AW 5200). De kan staat op een standring en heeft een verticaal worstoor dat aan de onderzijde is versierd met drie elkaar rakende cirkels een zogenaamde driepas (afb. 12). De kan is aan beide zijden voorzien van loodglazuur (afb. 13).

Afb. 14.
Foto en tekening van
grape AW5203.

Een derde voorwerp was een grape (kookpot) op drie standvinnen met één verticaal worstoor (afb. 14). De grape (AW5203) was aan de binnenzijde voorzien van spaarzaam loodglazuur en aan de buitenzijde van wat glazuurspots. Aan de buitenzijde was zwart aankoeksel te zien.

Een vierde object was een kleine dunwandige bolle grape (AW 5204) met ribbels op de buik, met twee verticale worstoren, op drie pootjes (afb. 15). Deze grape was aan beide zijden voorzien van loodglazuur. Het laatste voorwerp was een pispot (AW 5205) met loodglazuur snippers op de bodem en spaarzaam

loodglazuur op de rand. De pot staat op een standring en heeft een afgeplatte rand (afb. 16).

Afb. 15.
Foto en tekening van
grape AW5204.

Afb. 16.
Foto en tekening van
pispot AW5204.

In de afvalkuil is ook een bodem van een steengoed kan met uitgeknepen standring gevonden (afb. 8). De kan was bewerkt met engobe en zoutglazuur.

De voorwerpen samen dateren deze kuil in de nieuwe tijd A en specifiek tussen 1525 en 1575. In de akkerlaag S 990 is een fragment van een majolica bord gevonden dat inwendig versierd was met kobaltblauw en tinglazuur en ook gedateerd werd in de nieuwe tijd A.

Glas

In de paalkuil S 005 is een stukje glas aangetroffen, dit is een stukje kleurloos glas afkomstig van een fles. Het fragmentje kon niet nader gedateerd worden dan in de nieuwe tijd.

Bouwmateriaal

In totaal zijn er 17 fragmenten (1660 gr) bouwmateriaal gevonden dat is zes procent van het totale aantal fragmenten binnen het vondstenspectrum. In de akkerlaag S 990 is stukje van een grijze dakpan gevonden. De andere 16 fragmenten zaten in de afvalkuil S 012. Het gaat om stukjes gele, roze en oranje baksteen en om een fragment van een roodbakkerende plavuiz.

Metaal

Er zijn 24 fragmenten (562 gr) metaal gevonden dat is negen procent van het totale aantal fragmenten binnen het vondstenspectrum. In kuil S 001 is één ijzeren spijker gevonden. De rest van de fragmenten zaten in de afvalkuil S 012. Hierin zijn 17 ijzeren spijkers, 4 gordijnringen van een koperlegering en twee brokjes roest, die niet gedetermineerd konden worden, gevonden.

Overig

Het overige materiaal bestond uit fragmenten leisteen, steenkool een kiezel en een metaalslak.

8

CONCLUSIE

In werkput 1 lag direct onder een verstoord pakket (veroorzaakt door bebouwing), de C-horizont. Hierin tekenden zich enkele sporen af die recent van aard waren en mogelijk met de sloop van de bebouwing te maken hebben. In werkput 2 zijn spitsporen en een paalkuil aangetroffen. In werkput 2 was nog een esdek aanwezig dat de C-horizont heeft afgedekt. Ook in werkput 3 was nog een esdek aanwezig. In deze put werden naast een aantal spitsporen en mollengangen nog vier sporen gevonden die mogelijk dateren in de 16e eeuw. Het waren, een paalspoor, een afvalkuil en twee greppels. In de afvalkuil was veel aardewerk, bouw materiaal en wat metaal aanwezig, waardoor de kuil gedateerd kon worden tussen 1515 en 1575.

Het plangebied is gelegen ter hoogte van het gehucht Karnemelkstraat. Dit gehucht bestond uit verspreide bewoning langs de Karnemelkstraat, de huidige Prins Hendrikstraat. De historisch bekende bebouwing ter hoogte van het plangebied liggen allen ten westen van de Karnemelkstraat, ten zuiden van het plangebied ligt wel een gebouw aan de oostzijde van de Karnemelkstraat. Waarschijnlijk horen de afvalkuil en eventueel de greppels en het paalspoor bij een erf dat hier heeft gelegen, mogelijk stond de bijbehorende bebouwing wel aan de karnemelkstraat. Bij meerdere onderzoeken rondom het centrum van Breda (Eikberg, Digit parc) blijkt dat de locatie van de bebouwing na de tachtigjarige oorlog is veranderd, vaak heeft dat er mee te maken dat er tijdens de oorlog veel gebouwen werden verlaten en verwoest omdat er bijvoorbeeld een schootsveld moest worden vrijgemaakt.² Het plangebied ligt ook tussen en nabij verschillende militaire structuren uit de tachtigjarige oorlog zoals een legerkamp en linies. Vermoedelijk is ook het erf waartoe de greppels en de kuil konden worden gerekend verlaten in de tachtigjarige oorlog en is daarna de bewoning op een andere locatie langs de Karnemelkstraat gesitueerd.

8.1 Beantwoording onderzoeksvragen

In deze paragraaf worden de gebiedsspecifieke onderzoeksvragen uit hoofdstuk 5 beantwoord. Naast deze gebiedsspecifieke onderzoeksvragen diende aandacht te worden besteed aan onderzoeksthema's en vraagstellingen die vanuit het totale archeologisch onderzoek in Breda-West zijn vertaald. De aanwezige archeologische sporen en vondsten hebben niet genoeg informatie opgeleverd of zijn niet van dien aard dat vragen behorend bij de algemene onderzoeksthema's beantwoord kunnen worden.

2

Nes, E de 2019 blz. 116, Dysselinck, T 2011

Zijn er sporen van het gehucht Karnemelkstraat aanwezig in het plangebied?

Ja, het paalspoor de afvalkuil en de greppels kunnen worden gezien als overblijfselen van een erf binnen het gehucht Karnemelkstraat. Omdat de sporen typerend zijn voor een achtererf is de verwachting dat de bebouwing in de 16e eeuw aan de voormalige Karnemelkstraat was gesitueerd.

Zijn er aanwijzingen voor activiteiten uit de Tachtigjarige oorlog? Zijn er sporen van een legerkamp, of omwalling?

Er zijn geen directe aanwijzingen voor activiteiten uit de Tachtigjarige oorlog gevonden, ook zijn er geen sporen van het legerkamp of de omwalling aangetroffen. De aangetroffen sporen en de datering van de afvalkuil doen vermoeden dat het terrein tijdens de tachtigjarige oorlog is vrijgemaakt ten behoeve van een vrij schootsveld vanaf de schans die ter hoogte van het Valkeniersplein heeft gelegen om de Karnemelkstraat/Prins Hendrikstraat in de gaten te houden.³

Wat is de aard, datering, omvang en kwaliteit van de aangetroffen vindplaats(en)?

Er zijn twee greppels een paalspoor en een afvalkuil gevonden. De afvalkuil is gedateerd in de 16e eeuw, de twee greppels en het paalspoor zijn vermoedelijk in dezelfde periode te plaatsen. Deze sporen lagen in het noordelijke deel van het plangebied, in de zuidelijke sleuven was de bodem dieper verstoord door de sloop van de voormalige bebouwing. De aangetroffen sporen duiden op een gebruik van het terrein als achtererf, mogelijk behorend bij bebouwing die aan de karnemelkstraat heeft gestaan. De kwaliteit van de aangetroffen sporen was goed.

Wat is de locatie van de aangetroffen vindplaats(en), zowel horizontaal als verticaal)?

De aangetroffen vindplaats lag in het noorden van het plangebied. De sporen kwamen te voorschijn onder het esdek en werden zichtbaar rond 3.15 m +NAP.

Wat kan er gezegd worden over de bodemkundige gaafheid van de bodem in het plangebied?

In werkput 1 bestaat de bodemopbouw, van onder naar boven bekeken, uit schoon dekzand met direct daarop een verstoorde laag. Deze verstoorde laag houdt waarschijnlijk verband met de betonnen vloer of het verwijderen hiervan. In werkput 1 was een deel van de bodemopbouw door recente verstoringen verdwenen. Werkput 2 heeft een beter bewaard bodemprofiel met achtereenvolgens, van onder naar boven gezien, het dekzand waarop een esdek ligt welke wordt afgedekt door de moderne bouwvoor. Aan de westelijke rand van de werkput is spitsporenzone zichtbaar tussen het dekzand en het esdek. In werkput 3 zijn verschillende bodemprofielen zichtbaar. In het zuiden bestaat de bodemopbouw uit een C-horizont met daarboven een omgeploegde podzol en akkerlaag waarop de akkerlaag ligt. Dit wordt afgedekt door een verstoorde laag. In het midden van

3 Rooze en Eimmermann 2005 blz 38

de werkput is de verploegde laag niet meer zichtbaar, maar ligt hier een oudere akkerlaag. In het noordelijk uiteinde van werkput 3 is de bodemopbouw gelijk aan de bodem in werkput 2, met dekzand dat wordt afgedekt door een esdek waarop de verstoorde laag ligt.

Kunnen de aangetroffen sporen in een groter kader worden geplaatst (zie ook de vragen hieronder die zijn voortgekomen uit de onderzoeken van Breda-West)?

Helaas was het niet mogelijk de aangetroffen sporen in een groter kader te plaatsen. Dit komt vooral door de beperkte omvang van het onderzoek en het kleine aantal sporen.

Wat is de synergie met eerder onderzoek?

Er is geen synergie met eerder onderzoek.

Hoe is de bodemopbouw en de fysische geografie in het gebied (tevens eventueel door middel van boringen in kaart te brengen)?

De bodemopbouw verschilt tussen de drie werkputten. In werkput 1 bestaat de bodemopbouw, van onder naar boven bekeken, uit schoon dekzand met direct daarop een verstoorde laag. Deze verstoorde laag houdt waarschijnlijk verband met de betonnen vloer of het verwijderen hiervan. De top van het dekzand ligt op ongeveer 3,40 meter boven NAP, dat is vijf tot 30 centimeter onder het maaiveld (betonnen vloer niet meegerekend).

Werkput 2 heeft een beter bewaard bodemprofiel met achtereenvolgens, van onder naar boven gezien, het dekzand waarop een esdek ligt welke wordt afgedekt door de moderne bouwvoor. Aan de westelijke rand van de werkput is spitsporenzone zichtbaar tussen het dekzand en het esdek. De top van het dekzand is zichtbaar op 3,14 meter boven NAP. De spitsporenbaan heeft de bovenkant van het dekzand verrommeld, hier ligt het onverstoorde dekzand op 2,97 meter boven NAP. Dit komt overeen met respectievelijk 70 en 82 centimeter onder het maaiveld (zonder betonnen vloer).

In werkput 3 zijn verschillende bodemprofielen zichtbaar. In het zuiden bestaat de bodemopbouw uit een C-horizont met daarboven een omgeploegde podzol en akkerlaag waarop de akkerlaag ligt. Dit wordt afgedekt door een verstoorde laag. In het midden van de werkput is de verploegde laag niet meer zichtbaar, maar ligt hier een oudere akkerlaag. In het noordelijk uiteinde van werkput 3 is de bodemopbouw gelijk aan de bodem in werkput 2, met dekzand dat wordt afgedekt door een esdek waarop de verstoorde laag ligt. De top van het dekzand ligt in het zuiden en noorden op ongeveer 3,15 meter boven NAP met in het midden een lichte daling naar 3,07 meter boven NAP. Dit komt overeen met 40 centimeter onder het maaiveld in het zuiden, 55 centimeter in het midden en 50 centimeter onder het maaiveld in het noordelijk deel van de werkput.

Het dekzandniveau loopt op van 3,07 m +NAP in het noorden van het plangebied naar 3,40 m +NAP in het zuiden.

Zijn er sporen uit het paleolithicum/mesolithicum aanwezig?

Nee, er zijn geen sporen uit het paleolithicum/ mesolithicum aangetroffen.

Zijn er sporen uit het neolithicum, de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd aanwezig?

Nee, er zijn geen sporen uit het neolithicum, de bronstijd, ijzertijd of Romeinse tijd gevonden. Wel is er één sterk verweerd wandfragment prehistorisch handgevoormd aardewerk aangetroffen in de afvalkuil S 012, de rest van het aardewerk uit de kuil was te dateren in de nieuwe tijd A. Vermoedelijk is deze scherf door opspit in de kuil terecht gekomen. Er is één sterk verweerd wandfragment prehistorisch handgevoormd aardewerk aangetroffen in de afvalkuil S 012, de rest van het aardewerk uit de kuil was te dateren in de nieuwe tijd A. Vermoedelijk is deze scherf door opspit in de kuil terecht gekomen.

Zijn er sporen van ontginning aanwezig?

Er zijn verschillende spitsporen en spitsporenzones aangetroffen. Deze liggen onder de akkerlaag S 990 die waarschijnlijk behoort heeft tot de 'ginnekenakker'. In werkput 3 is ook nog een oudere akkerlaag gevonden.

Is er sprake van een esdek en wat is de ontwikkeling en datering hiervan?

Ja. In werkput 2 en 3 was een esdek aanwezig, in werkput 3 waren zelfs meerdere fasen in het esdek te herkennen. In het opgebrachte akkerpakket S 990 zijn fragmenten gevonden van bloempotten van roodbakkend aardewerk en een majolica bord, de vondsten dateren in de nieuwe tijd A tot en met nieuwe tijd C. In het oudere esdek (S 992) zijn geen vondsten aangetroffen. Een nauwkeurige datering van de esdekken op basis van vondstmateriaal is daarom niet mogelijk.

Zijn er sporen die wijzen op middeleeuwse oorsprong van de bewoning?

Nee, er zijn geen sporen en vondsten aangetroffen die wijzen op bewoning in de middeleeuwen.

Zijn er sporen van oudere infrastructuur aanwezig?

Nee er zijn geen sporen van een oudere infrastructuur aangetroffen.

Is er bebouwing aanwezig?

Nee, er is geen bebouwing aangetroffen in het plangebied.

Zijn er nog andere (bewonings)sporen?

De aangetroffen afvalkuil met huishoudelijke voorwerpen duid erop dat er in de buurt bewoning moet zijn geweest. Verder zijn er greppels en enkele paalsporen gevonden.

Wat is de waarde van de aangetroffen sporen?

De waarde van de aangetroffen sporen is middelhoog tot hoog. Er zijn weinig archeologische sporen aangetroffen maar het vondstmateriaal was overwegend

archeologisch compleet en bijzonder. Waarschijnlijk horen de sporen bij een, uit historische bronnen afgeleid, erf aan de voormalige Karnemelkstraat/Prins Hendrikstraat. Tevens zou het verlaten van het mogelijke verband kunnen worden gebracht met de tachtigjarige oorlog. De waardering zal verder worden besproken in het volgende hoofdstuk.

9

WAARDERING EN AANBEVELING

Er is een vindplaats aangetroffen, deze wordt gewaardeerd conform de specificaties van de BRL 4000 versie 4.1, protocol 4003 VS06. Dit waarderingsproces vindt plaats in een aantal stappen:

1. Waardering op basis van belevingsaspecten, waardering op basis van schoonheid en herinneringswaarde.
2. Waardering op basis van fysieke criteria, waardering op basis van gaafheid en conservering.
3. Waardering op basis van inhoudelijke criteria, waardering op basis van zeldzaamheid, informatie waarde, ensemblewaarde en representativiteit.

waarden	criteria	scores
beleving	schoonheid	n.v.t.
	herinneringswaarde	n.v.t.
fysieke kwaliteit	gaafheid	2
	conservering	2
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid	3
	informatie waarde	3
	ensemblewaarde	2
	representativiteit	n.v.t.

Tabel 1
Scoretabel waardestelling uit de BRL 4000 versie 4.1 waarbij 1 de laagste waarde en 3 de hoogste waarde is.

1. De criteria schoonheid en herinneringswaarde zijn alleen van toepassing op archeologische vindplaatsen die nog zichtbaar zijn in het landschap. Hier is dat niet het geval daarom is de belevingswaarde niet van toepassing op het onderzochte terrein.

2. De criteria gaafheid en conservering krijgen een middelhoge score. Er is archeologisch compleet vondstmateriaal aangetroffen maar er was ook sprake van recente verstoringen

3. De criteria zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde krijgen een hoge score. Er zijn weinig archeologische sporen aangetroffen maar het vondstmateriaal was overwegend archeologisch compleet en bijzonder. Waarschijnlijk horen de sporen bij een, uit historische bronnen, onbekend erf aan de voormalige Karnemelkstraat/Prins Hendrikstraat. Tevens zou het verlaten van het mogelijke erf in verband kunnen worden gebracht met de tachtigjarige oorlog.

Op basis van de resultaten van het IVO-P Fatimastraat 144 wordt geadviseerd het zuidelijk deel ter hoogte van werkput 1 en 2 vrij te geven voor wat betreft archeologie. Het noordelijke deel (ter hoogte van werkput 3) achten wij behou-

denswaardig. Dit advies is gedeeltelijk overgenomen in het ErfgoedBesluit 2018-41 (Craane en Peters 2018).

Tot slot merken we op dat dit archeologisch onderzoek geen 100% garantie geeft dat er geen archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Wanneer er bij het ontgraven van het terrein toch nog archeologische sporen aan het licht komen, dienen deze volgens de Erfgoedwet 2016 Artikel 5.10 zo spoedig mogelijk te worden gemeld bij Team Erfgoed van de gemeente Breda (drs. F.J.C. Peters, tel. 076 529 9468).

10

LITERATUUR EN AFBEELDINGEN

Literatuur

Centraal College van Deskundigen, 2018. *BRL SIKB 4000 versie 4.1, Beoordelingsrichtlijn Archeologie*, Gouda.

Craane, M.L. en E. de Nes, 2018 *Programma van Eisen Breda. Fatimastraat 144* (2018/24), Breda.

Craane, M.L. en F.J.C. Peters, 2018. *Selectiebesluit archeologie Fatimastraat 144*, (2018/41), Breda.

Dyselinc, T., 2011. *Breda Digit Parc Definief onderzoek*. BAAC rapport A-08.0081, Deventer.

Leenders, K.A.H.W., 2006. *Cultuurhistorische landschapsinventarisatie gemeente Breda*, Breda.

Nes, E. de, 2019. *Bavel Eikberg Gilzeweg Inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven, opgraving en begeleiding*. Erfgoedrapport Breda 257. Breda

Rooze, J.P.M. en C.W.A.M. Eimermann, 2005. *De belegering van Breda door spinola 1624-1625*. Breda.

Websites

<https://archis.cultureelerfgoed.nl>

<https://erfgoed.breda.nl/>

Afbeeldingen

Afbeelding 1, 6, 4

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 2, 3, 4

- Kaartmateriaal Leenders 2006.

Afbeelding 5

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed en Archis3.

Afbeelding 7 t/m 10 en 12

- Foto's Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Afbeelding 11, 13 t/m 16

- Foto's en tekeningen Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Bijlage 6

- Kaartmateriaal Gemeente Breda, Team Erfgoed.

Bijlage 1: Onderzoeksthema's en vraagstellingen

Zoals in paragraaf 5.2 staat vermeld dient er naast de gebiedsgerichte onderzoeksvragen ook aandacht te worden besteed aan onderstaande onderzoeksthema's en vraagstellingen die vanuit het totale archeologisch onderzoek in Breda-West zijn vertaald.

Landschap

- Hoe zag de paleogeografie er uit? Wat is de geomorfologische achtergrond van het huidige landschap? Wat is de hydrologische ontwikkeling in het gebied?
- Welke ontwikkelingen van het landschap en het milieu vonden gedurende deze periode plaats en welke invloeden hadden deze op het leefmilieu van de mens?

Bodem

- Tot op heden bestaat nog geen compleet beeld van de bodemopbouw in het centrum van Breda. Dit is onder andere het gevolg van het feit dat in de loop van de late middeleeuwen de mens op grote schaal het natuurlijk landschap heeft aangepast door middel van ophogingen. Enerzijds lijkt het landschap een belangrijke rol gespeeld te hebben bij het uitkiezen van de oudste nederzettingenkern van Breda, anderzijds heeft men aan het eind van de 13e eeuw en het begin van de 14e eeuw op grote schaal de natuurlijke loop van de Mark teruggedrongen ten behoeve van uitbreiding en verdichting van de middeleeuwse kern. Ook bij de aanleg van de stadsverdediging lijkt het reliëf en landschap een belangrijke rol gespeeld te hebben. Informatie over de exacte wisselwerking tussen het natuurlijk landschap en de ontwikkeling en inrichting ligt op veel plaatsen in het bodemarchief opgeslagen.
- Archeologisch onderzoek naar het gebruik en de functie van beekdalen in het verleden heeft tot nu toe op kleine schaal plaats gevonden. Om beter inzicht te verkrijgen in de relatie en interactie tussen mens en beekdalen is het van belang de bodemopbouw en processen van bodemvorming in beekdalen beter in kaart te brengen.
- De hoger gelegen dekzandruggen zijn van oudsher geliefde plaatsen voor de mens om zich te vestigen. De ontwikkeling van cultuurlagen en esdekken is een belangrijk onderdeel van het archeologisch onderzoek. Op basis van deze ontwikkelingen kan een beter inzicht worden verkregen in het gebruik, de functie en betekenis van het landschap voor de mens.
- In Breda komen niet alleen pleistocene zandgronden voor die worden aangeduid als het Hoge, in het noordelijke deel van Breda komen holocene afzettingen voor, het Lage. In dit deel van Breda komen moeren (veengebieden), dalletjes, dijken, beemden en donken voor. Vooral de beemden zijn een kenmerkend onderdeel van het Lage en werden als grasland werden in het verleden extensief gebruikt als hooilanden en voor het weiden van vee. De functie van en de relatie tussen het Lage en de mens is nog niet intensief onderzocht.

Flora/fauna

- Wat was de aard van de begroeiing van het landschap gedurende de periode late prehistorie tot en met de middeleeuwen en welke invloeden had deze op de leefwijze van de mens?
- Welke wilde dieren kwamen in de vrije natuur in de omgeving van de nederzetting en de nederzetting zelf voor, zowel op het land als in het water en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens?
- Welke gedomesticeerde dieren kwamen in de omgeving van de nederzetting en in de nederzetting zelf voor, zowel op het land als in het water en welke invloed hadden deze op de leefwijze van de mens?
- Het verkrijgen van informatie over de lange termijnontwikkeling van de vegetatie in de regio; de verhouding tussen de gebruikte en niet-gebruikte ruimte; de agrarische economie; de voedsleconomie; het gebruik van ruimte in huizen en op erven.

Bewoning / Nederzetting

- Zijn er nederzettingssporen op het terrein aanwezig en welke datering hebben zij? Geef, indien mogelijk, een fasering binnen de nederzetting.
- Hoe is de bewoning gestructureerd – losse erven of geconcentreerde bewoning? Is het mogelijk complete erven op dit terrein uit enige periode te onderzoeken?
- Wat is de verklaring voor de locatiekeuze ten opzichte van het 'natuurlijke' landschap en indien mogelijk het cultuurlandschap?
- Welke relatie is er te leggen tussen eventueel in tijd opvolgende elementen in het landschap (bv nederzettingssporen en begravingen uit uiteenlopende perioden)?
- Is er een koppeling mogelijk tussen de archeologische en de historische gegevens en archieven en welke relevantie of betekenis heeft dit?

Verkaveling

- Zijn er sporen van verkaveling in het terrein, en zo ja wat is de aard en de wijze van aanleg van de verkaveling (sloten, greppels, afrostering, etc.)?
- Wat is de vorm van de verkaveling en omvang van de omgrensde percelen, zowel binnen als buiten een eventuele nederzetting?
- Welke relatie is er te leggen tussen de perceelgrenzen en de vroegste kadasterkaarten?
- Waarvoor zijn de kavels gebruikt?

Infrastructuur

- Komen er in het gebied sporen van paden, wegen en voorden voor en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?
- Komen er in het gebied waterbeheerstructuren voor zoals dijken, gemalen, stuwen en (afwatering)sloten en welke relatie hebben deze tot het onderzoeksgebied?

- Wat is de relatie tussen de gebouwen en de diverse elementen van de infrastructuur?
- Wat is de relatie tussen de vormen van infrastructuur en de historische gegevens over paden en wegen?

Vestingbouw

- Zijn in het onderzoeksgebied sporen van vestingbouw of linies (onverstoord) aanwezig?
- Welke fasen uit de vestingbouw zijn op het terrein aanwezig?
- Zijn de sporen van vestingbouw te koppelen aan de vestingkaarten (uitgave gemeente Breda 2008)?

Complextype/Ensemble

- Hoe kan de locatie beschreven worden in termen van ensembles van sporentypen en -clusters? Het gaat erom ensembles te typeren opgebouwd vanuit de meest eenvoudige vorm tot de meest samengestelde vorm. Deze getypeerde (representatieve of juist uitzonderlijke) ensembles hebben de functie van bouwsteen in de beschrijving van de aard van het gehele complextype.
- Het verkrijgen van inzicht in de lange termijnontwikkeling van de bewoning in de regio en daaraan gerelateerd het gebruik van de ruimte.
- Inzicht krijgen in de begrenzing en het karakter van de bewoningssporen; inzicht krijgen in de ruimtelijke en chronologische relatie tussen bewoningssporen uit verschillende perioden; vraagstukken omtrent continuïteit en discontinuïteit in bewoning beantwoorden; inzicht krijgen in de functie en het gebruik van zones in het landschap, bijvoorbeeld de situering van “site” en “off-site”, nederzetting en grafvelden, dekzandrug en beekdal.

Bijlage 2: periodentabel

paleolithicum (oude steentijd)		tot 8800 voor Chr.
	vroeg-paleolithicum	tot 300000 C ¹⁴
	midden-paleolithicum	300000 - 35000 C ¹⁴
	laat-paleolithicum	35000 C ¹⁴ - 8800 voor Chr.
mesolithicum (midden steentijd)		8800 - 4900 voor Chr.
	vroeg-mesolithicum	8800 - 7100 voor Chr.
	midden-mesolithicum	7100 - 6450 voor Chr.
	laat-mesolithicum	6450 - 4900 voor Chr.
neolithicum (nieuwe steentijd)		5300 - 2000 voor Chr.
	vroeg-neolithicum	5300 - 4200 voor Chr.
	midden-neolithicum	4200 - 2850 voor Chr.
	laat-neolithicum	2850 - 2000 voor Chr.
bronstijd		2000 - 800 voor Chr.
	vroeg bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
	midden bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
	late bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
ijzertijd		800 - 12 voor Chr.
	vroeg ijzertijd	800 - 500 voor Chr.
	midden ijzertijd	500 - 250 voor Chr.
	late ijzertijd	250 - 12 voor Chr.
Romeinse tijd		12 voor Chr. - 450 na Chr.
	vroeg Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
	midden Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
	laat Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
middeleeuwen		450 - 1500 na Chr.
	vroeg middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
	late middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
	late middeleeuwen A (LMEA)	1050-1250 na Chr.
	late middeleeuwen B (LMEB)	1250 - 1500 na Chr.
nieuwe tijd		na 1500 na Chr.
	vroeg nieuwe tijd (NTA)	1500 - 1650 na Chr.
	midden nieuwe tijd (NTB)	1650 - 1850 na Chr.
	late nieuwe tijd (NTC)	na 1850 na Chr.

Bijlage 3: sporenlijst

Put	Spoor	Spooraard	Spoor- diepte	Nap onder	Nap boven	Begin dat	Eind dat	Begin per	Eind per	Opmerking
1	001	KL	13	3,28	3,41					via RTS
1	002	KL	22	3,16	3,38					via RTS
1	003	SS	10	3,28	3,38					via RTS
1	004	SS	4	3,34	3,38			NTC	NTC	via RTS
1	005	PK	9	3,32	3,41					via RTS. Mogelijk recent.
1	006	REC	5	3,18	3,23					via RTS
1	950	C								via RTS
1	999	VERST								via RTS
2	007	SS	14	3,09	3,23					via RTS
2	014	PK	30	2,85	3,15					alleen gezien in profiel wp 2 P2, niet op veldtekening
2	950	C			3,15					via RTS
2	990	AKK	35	3,15	3,5					
2	999	VERST	30	3,5	3,8					via RTS
3	008	NAT	8	2,87	2,95					mollengangen
3	009	NAT	8	2,88	2,96					mollengangen
3	010	PK	26	2,7	2,96					via RTS
3	011	NAT	8	2,88	2,96					via RTS
3	012	AFK	44	2,53	2,97	1525	1575	NTA	NTA	via RTS
3	013	GR	24	2,93	3,17					via RTS
3	015	SS	10	2,79	2,89					via RTS
3	016	GR	22	2,61	2,83					via RTS
3	950	C								via RTS
3	990	AKK								
3	991	AKK								verspitte podzolbodem
3	992	AKK								oudere akkerlaag
3	999	VERST		3,43						via RTS

Spooraard	Betekenis
A	Bouwvoor
AAN	aanleg put
AFK	afvalkuil
AFL	afvallaag
AKK	akkerlaag
AKR	oude akkerlaag
ANT	antropogeen
APL	aanplempingslaag
ASL	aanspoelingslaag
AV	aanleg vlak
AWC	aardewerkconcentratie
B	Inspoelingshorizont
BA	balk
BEL	belegeringswerk
BES	beschoeiing
BGR	begraving
BKS	bekisting
BMP	boomstamp
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkuil
BRK	brandkuil
BRL	brandlaag
BUN	visbun
BVA	boomval
BVO	bijzondere vondst
C	moedermateriaal
CR	crematiegraf
CULL	cultuurlaag
DGZ	dagzomende laag
DIG	dierbegraving
DK	drenkker
DLT	doorlaat(door een muur)
DP	depressie
DRG	diergang
E	uitspoelingshorizont
EG	erfgreppel
ES	esdek
FUNL	funderingslaag
GA	gracht
GE	geul/kreek/rivier
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRGR	greppelgraf
GT	goot

Spooraard	Betekenis
GVB	grondverbetering
HA	haard
HAK	haardkuil
HAP	haardplaats
HCON	houtconstructie
HG	huisgreppel
HI	hoefindrukken
HKC	houtschoolconcentratie
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEK	kelderkuil
KEL	kelder
KG	kringgriepel
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KRK	kreek
KS	karrenspoor
LAT	latrine
LG	laag
LML	leemlaag
LO	ophogingslaag
LPN	loophniveau
LS	stortlaag
LV	losse vondst
MOE	moerige laag
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
NAT	natuurlijk
NVP	plantaardige verstoring
NZL	nazak, laag
OBJ	object
OPP	oppervlaktevondst
OPS	opspit
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil: intacte paal
PG	paalgat: grondspoor voormalige
PGK	paalgat met paalkuil: grondspoor
PK	paalkuil: grondspoor kuil voor
PL	plank
PLL	plaggenlaag
PLP	plaggenput

Spooraard	Betekenis
PO	poel/ven/meer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
PUC	puinconcentratie
REC	recent
RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SINL	sintellaag
SL	sloot
SPECL	specielaag
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
STCO	steenconstructie
STRA	straatniveau
STV	stortvondst
TDL	talud, laag
TON	tonput
UGK	uitgraafkuil
UIT	uitbraakspoor
VEG	vegetatierestant
VERK	verkleuring
VERST	verstoring
VERV	vervalt
VL	vlek
VLIJ	vlijlaag
VN	veen
VR	vloer
VRD	voorraad
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WVH	wegverharding
XXX	onbekend

Bijlage 4: vondstenlijst

Vondstnummer	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Categorie	Aantal	Gewicht	Begin_dat	Eind_dat	Begin_per	Eind_per	Opmerking
BR-532-18.001GLS	1	1	005	PK	1	GLS	1	3,5			NT	NT	fles fragment: scherf van helder kleurloos glas, licht geiriseerd
BR-532-18.001STN	1	1	005	PK	1	STN	1	3,1					steenkool
BR-532-18.002STN	1	1	002	KL	1	STN	1	30					kwartsgeaderde grijze kiezel
BR-532-18.003CER	3	1	013	GR	1	CER	1	4,1			NTA	NTB	
BR-532-18.004BWM	2	p1	990	AKK	1	BWM	1	19,3					grijze dakpan
BR-532-18.004CER	2	p1	990	AKK	1	CER	7	187,9			NTA	NTC	
BR-532-18.005MHK	3	1	012	AFK	3	MHK	1	719,3					
BR-532-18.006CER	3	1	012	AFK	2	CER	22	235,8			NTA	NTA	
BR-532-18.006HK	3	1	012	AFK	2	HK	1	0,1					
BR-532-18.006MTL	3	1	012	AFK	2	MTL	9	195,3					
BR-532-18.006MTL1-MT9367	3	1	012	AFK	2	MTL	1	86					ijzer, nagel spie?
BR-532-18.006MTL2	3	1	012	AFK	2	MTL	1	33,1					ijzer, nagel
BR-532-18.006MTL3	3	1	012	AFK	2	MTL	1	14,7					ijzer, fragment
BR-532-18.006MTL4	3	1	012	AFK	2	MTL	1	13,6					ijzer, nagel
BR-532-18.006MTL5	3	1	012	AFK	2	MTL	1	7,9					ijzer, nagel
BR-532-18.006MTL6	3	1	012	AFK	2	MTL	1	17,2					ijzer, nagel
BR-532-18.006MTL7	3	1	012	AFK	2	MTL	1	7,6					ijzer, nagel
BR-532-18.006MTL8	3	1	012	AFK	2	MTL	1	6,4					ijzer, nagel

Vondstnummer	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Categorie	Aantal	Gewicht	Begin_dat	Eind_dat	Begin_per	Eind_per	Opmerking
BR-532-18.006MTL9	3	1	012	AFK	2	MTL	1	7,9					ijzer, nagel
BR-532-18.007BWM	3	1	012	AFK	3	BWM	11	1265,6					6 x lgele/roze bakst ? x? x 3,5 cm, 5 x oranje bakst ? x? x 3 cm
BR-532-18.007CER	3	1	012	AFK	3	CER	87	4226,5	16	16	NTA	NTA	
BR-532-18.007MTL	3	1	012	AFK	3	MTL	10	343,5					
BR-532-18.007MTL10	3	1	012	AFK	3	MTL	1	11,2					ijzer, nagel
BR-532-18.007MTL1-MT9366	3	1	012	AFK	3	MTL	1	123,4					ijzer
BR-532-18.007MTL2	3	1	012	AFK	3	MTL	1	24,3					ijzer, nagel
BR-532-18.007MTL3	3	1	012	AFK	3	MTL	1	51,8					ijzer, nagel
BR-532-18.007MTL4	3	1	012	AFK	3	MTL	1	37,2					ijzer, nagel
BR-532-18.007MTL5	3	1	012	AFK	3	MTL	1	7,1					ijzer, nagel
BR-532-18.007MTL6-MT9368	3	1	012	AFK	3	MTL	1	53,6					ijzer
BR-532-18.007MTL7	3	1	012	AFK	3	MTL	1	5,2					roest
BR-532-18.007MTL8	3	1	012	AFK	3	MTL	1	8,4					ijzer, nagel
BR-532-18.007MTL9	3	1	012	AFK	3	MTL	1	21,6					ijzer, nagel
BR-532-18.007SLK	3	1	012	AFK	3	SLK	1	9,5					
BR-532-18.008BWM	3	1	012	AFK	3	BWM	5	375,8					4 x fragm bakst, 1 x rode plavuis 14 x 14 x 1,8 cm
BR-532-18.008CER	3	1	012	AFK	3	CER	107	4650,1			NTA	NTA	
BR-532-18.008CER1	3	1	012	AFK	3	CER	1	7,2					prehistorisch handgevormd aardewerk.

Vondstnummer	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Categorie	Aantal	Gewicht	Begin_dat	Eind_dat	Begin_per	Eind_per	Opmerking
BR-532-18.008CER-AW5190	3	1	012	AFK	3	CER	1	1297,5	16	16	NTA	NTA	
BR-532-18.008CER-AW5200	3	1	012	AFK	3	CER	1	3880,9	16	16	NTA	NTA	
BR-532-18.008CER-AW5203	3	1	012	AFK	3	CER	1	1185,1	16	16	NTA	NTA	
BR-532-18.008CER-AW5204	3	1	012	AFK	3	CER	1	512,6	16	16	NTA	NT	
BR-532-18.008CER-AW5205	3	1	012	AFK	3	CER	1	651,2	16	16	NTA	NTA	
BR-532-18.008HK	3	1	012	AFK	3	HK	1	11,3					
BR-532-18.008MHK	3	1	012	AFK	3	MHK	1	1077,6					
BR-532-18.008STN	3	1	012	AFK	3	STN	1	1,6					leisteel
BR-532-18.009MTL	3	1	012	AFK	2	MTL	5	20,8					
BR-532-18.009MTL1-MT9362	3	1	012	AFK	2	MTL	1	3,1					gordijn ring
BR-532-18.009MTL2-MT9363	3	1	012	AFK	2	MTL	1	2,3					koper gordijn ring
BR-532-18.009MTL3	3	1	012	AFK	2	MTL	1	5					ijzer, roest
BR-532-18.009MTL4-MT9365	3	1	012	AFK	2	MTL	1	5,2					koper gordijn ring
BR-532-18.009MTL5-MT9364	3	1	012	AFK	2	MTL	1	5					koper, gordijn ring
BR-532-18.010MTL	1	1	001	KL	1	MTL	1	3,7					
BR-532-18.010MTL1	1	1	001	KL	1	MTL	1	3,7					ijzer, nagel

Categorie	Betekenis	Opmerking
ABM	algemeen biologisch monster	monster
AZM	algemeen zeefmonster	monster
BEE	Been Gewei bewerkt	
BWM	Bouwmateriaal	
CER	Aardewerk	
CPY	Pijpaarde	
ECO	Ecologisch	
FAU	Fauna	
GLS	Glas	
HK	Houtskool	
HT	Hout	
KHL	Huttenleem	
KSC	Sculpturen	
KST	Kunststof	
LEE	Leer	
MAR	monster arthropoda	monster
MB	monster botanie	monster
MBO	monster van klein botmateriaal	monster
MC 14	monster voor C 14-dat	monster
MCR	crematiemonster	monster
MDN	monster voor dendrochronologie	monster
ME	monster ecologisch	monster
MFF	fosfaatmonster	monster
MHK	houtskoolmonster	monster
MHT	houtmonster	monster
MIX	Gemengd	
MLM	leemmonster	monster
MNT	Munten	
MPL	plaggenmonster	monster
MPO	pollenmonster	monster
MSC	schelpenmonster	monster
MSE	sedimentmonster	monster
MSL	monster slijpplaat	monster
MTL	Metaal	
MZ	monster zoologisch	monster
MZA	zadenmonster	monster
PMA	Plant.macroresten	
PYP	Rookpijp	
SC	Schelpen	
SLK	Metaalslakken	
SP	bijzondere vondst	
STN	Natuursteen	
TW	Touw	
TXT	Textiel	
VST	Vuursteen	
XXX	Onbekend	

Bijlage 5: aardewerkdeterminatielijst

Vondstnummer	Volgnr	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Spooraard	Vak	Subcategorie	Object	Rand	Wand	Bodem	Oor	Totaal	Mal	Gewicht	Glazuur	Versiering	Datering begin	Datering eind	Periode begin	Periode eind	Opmerkingen
BR-532-18.003CER	1	3	1	013	1	GR		ROOD	GIET		1			1	1	4,1	IN			NTA	NTB		
BR-532-18.004CER	1	2	p1	990	1	AKK	A1	ROOD	BLOEMPAK	2	3	1		6	2	183,4	ONG			NTB	NTC		alle fragmenten van bloempotten
BR-532-18.004CER	2	2	p1	990	1	AKK	A1	MAJOLICA	BORD	1				1	1	4,4	BEI	inwendig blauw		NTA	NTA		
BR-532-18.006CER	1	3	1	012	2	AFK		ROOD	GRAPE		22			22	1	247,8	IN			NTA	NTA		inwendig spaarzaam loodglazuur en snippers, uitwendig veel aankoetsel
BR-532-18.007CER	1	3	1	012	3	AFK		ROOD	GRAPE	2	15			17	1	231,6	BEI		16	NTA	NTA		grape op driepoot beide zijden loodglazuur, ribbels op de schouder platte omgebogen rand
BR-532-18.007CER	2	3	1	012	3	AFK		ROOD	KOM	2	1			3	1	24,3	IN		16	NTA	NTA		
BR-532-18.007CER	3	3	1	012	3	AFK		ROOD	PAN	3				3	1	125	IN		16	NTA	NTA		met schenklip, klein model
BR-532-18.007CER	4	3	1	012	3	AFK		ROOD			2			2	2	9,1			NTA	NTA	NTA		1 x met loodglazuur, 1 x met loodsnippers
BR-532-18.008CER	1	3	1	012	3	AFK		STGL	KAN	1		1	1	3	2	386,6			NTA	NTA	NTA		kan, met uitgeknepen standing
BR-532-18.008CER	2	3	1	012	3	AFK		ROOD	GRAPE			3		3	1	421,6	BEI		16	NTA	NTA		grape op drie pootjes

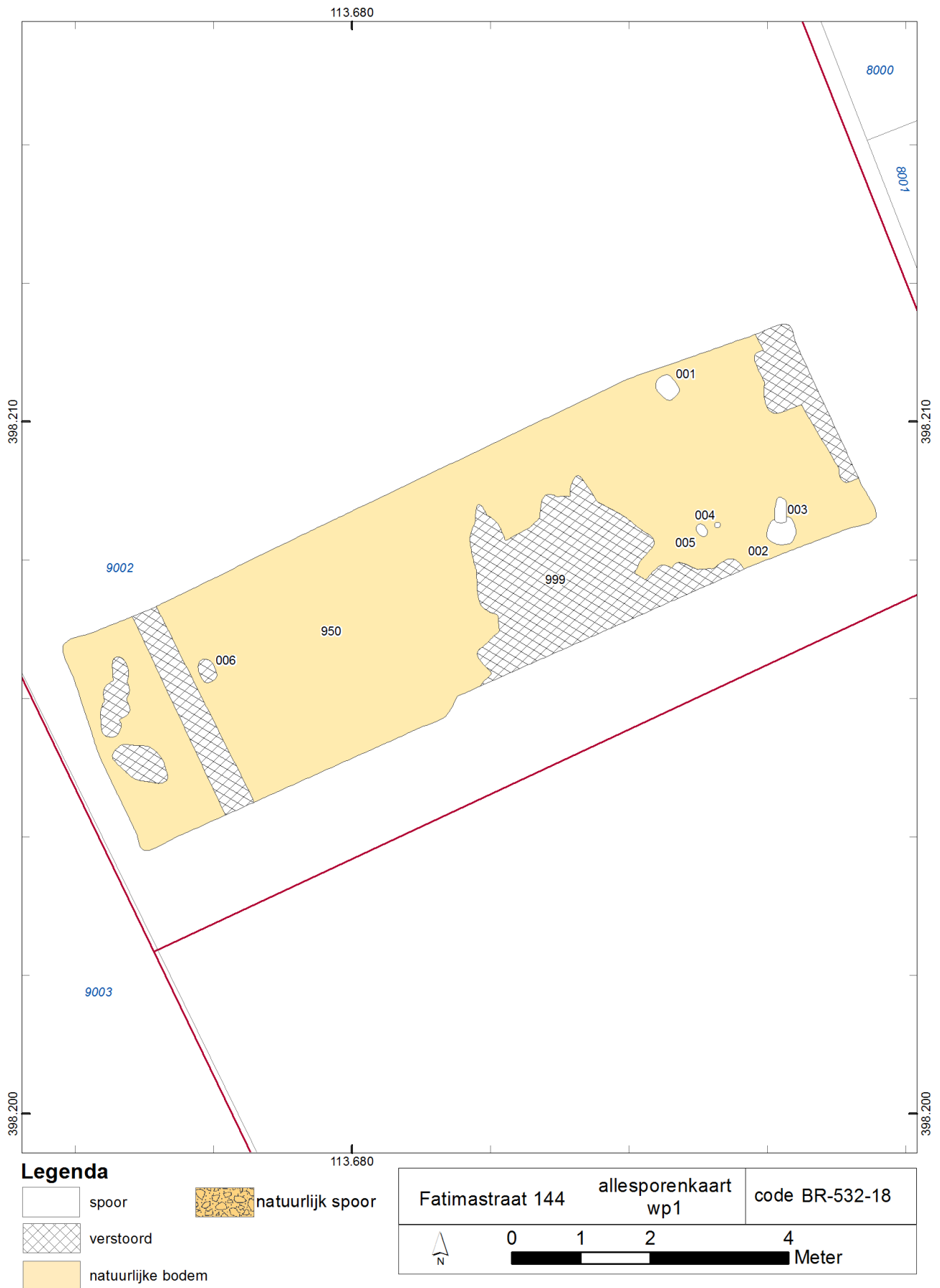
Vondstnummer	Volgnr	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Spooraard	Vak	Subcategorie	Object	Rand	Wand	Bodem	Oor	Totaal	MAI	Gewicht	Glazuur	Versiering	Datering begin	Datering eind	Periode begin	Periode eind	Opmerkingen
BR-532-18.008CER	3	3	1	012	3	AFK		ROOD	KOM	4	1			5	2	48			16	16	NTA	NTA	1 x kom met rechte ran inw volledig loodglazuur, uitwenig allen op rand en slinger op de buik. tweede kom met uitgebogen rand
BR-532-18.008CER	4	3	1	012	3	AFK		ROOD		2	33			35		78,2					NTA	NTA	kleine fragmentjes, sommige met loodglazuur
BR-532-18.008CER1		3	1	012	1	AFK		PRE			1				1	7,2							1 sterk verweerd wandfrag-ment, niet nader te determineren dan prehistorisch
BR-532-18.008CER-AW5190	1	3	1	012	3	AFK		ROOD	PAN					1	1	1297,5	IN		16	16	NTA	NTA	bakpan met toegeknepen steel op bol standvlak met schenklip
BR-532-18.008CER-AW5200	1	3	1	012	3	AFK		ROOD	KAN					1	1	3880,9	BEI		16	16	NTA	NTA	grote kan op standing met worstoor en driepas
BR-532-18.008CER-AW5203	1	3	1	012	3	AFK		ROOD	GRAPE					1	1	1185,1	IN		16	16	NTA	NTA	grape op drie standvinnen met binnenzijde spaarzaam loodglazuur (snippers) met aan buitenzijde loodglazuur spots. één verticaal worstoor met aankoeksel op buitenzijde. afwijkende vorm!

Vondstnummer	Volgnr	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Spooraard	Vak	Subcategorie	Object	Rand	Wand	Bodem	Oor	Totaal	MAI	Gewicht	Glazuur	Versiering	Datering begin	Datering eind	Periode begin	Periode eind	Opmerkingen
BR-532- 18.008CER- AW5204	1	3	1	012	3	AFK		ROOD	GRAPE					1	1	512,6	BEI		16	16	NTA	NTA	fijne kleine bolle grape met ribbels op de buik en twee verticale worstoren op driepoot
BR-532- 18.008CER- AW5205	1	3	1	012	3	AFK		ROOD	PIS					1	1	651,2	IN		16	16	NTA	NTA	loodglazuur (snippers op de bodem op de rand spaarzaam loodglazuur, pispot met platte rand op standing

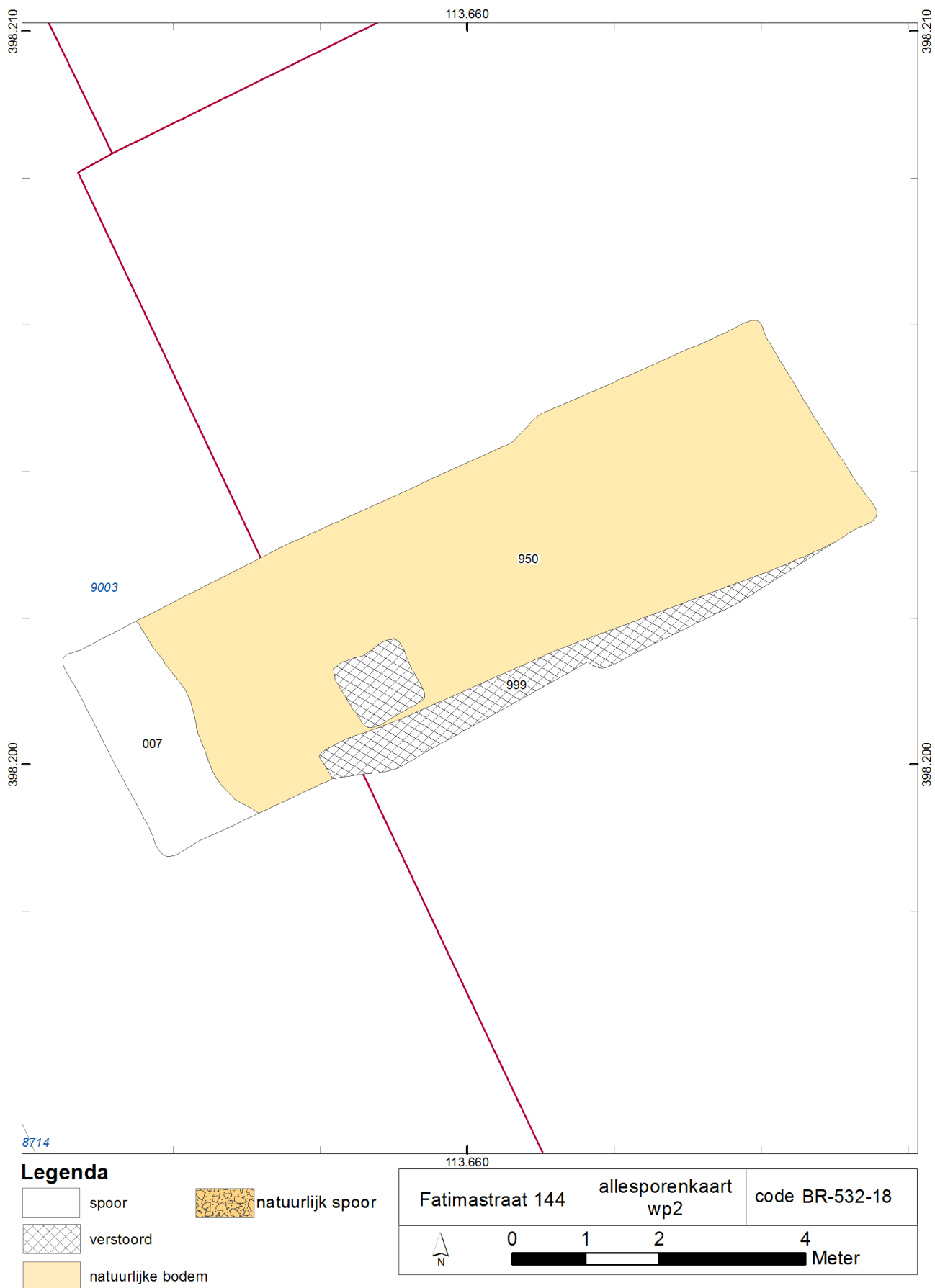
Bijlage 6: allesporenkaart werkputten op
luchtfoto

Bijlage 6: allesporenkaart wp 1

Bijlage 6: allesporenkaart wp 2

Bijlage 6: allesporenkaart wp 3

